

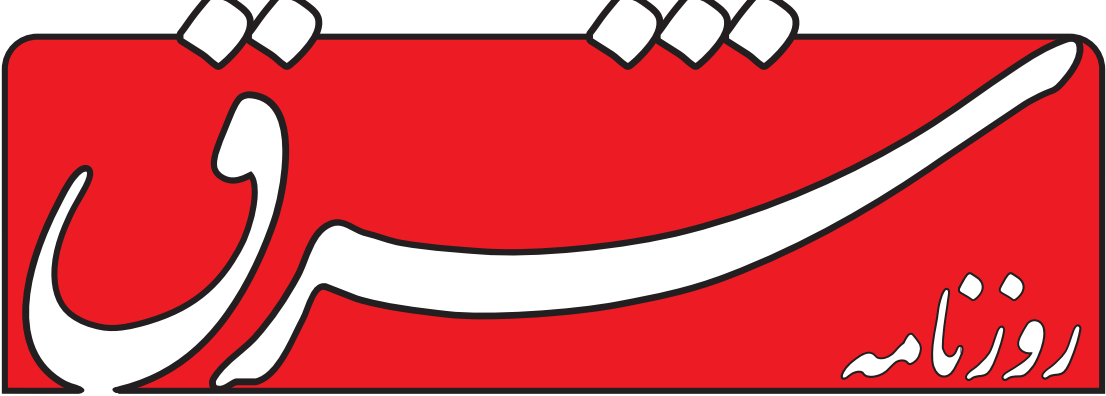
روحانی: کمر تحریم و کرونا شکسته است

گام بزرگ دروین

گروه سیاست: «تحریم» و «کرونا» دو معضل بزرگ سال‌های اخیر کشور است، اما رئیس‌جمهوری گفته با ادامه مذاکرات وین و همچنین رعایت پروتکل‌های بهداشتی تا پایان دولت کمر تحریم و کرونا شکسته خواهد شد. حسن روحانی....

صفحه ۳

شنبه ۱ خرداد ۱۴۰۰ • ۱۰ شوال ۱۴۴۲ • ۲۲ می ۲۰۲۱

پویش «اقتصاد برای آینده ایران»

چه برنامه عملی‌ای برای آینده اقتصاد ایران دارید؟

گروه اقتصاد: کاندیداهای ریاست‌جمهوری چه برنامه عملی و علمی‌ای برای آینده اقتصاد ایران دارند و این برنامه‌ها تا چه اندازه قابلیت اجرایی دارد؟ اقتصاددان‌های امروز چه نگاهی نسبت به این برنامه‌ها دارند؟

صفحه ۵

سال هجدهم • شماره ۴۰۰۷ • ۱۲ صفحه + ۱۶ صفحه ویژه‌نامه • استثنائات ۸۰۰۰ تومان

سرمقاله

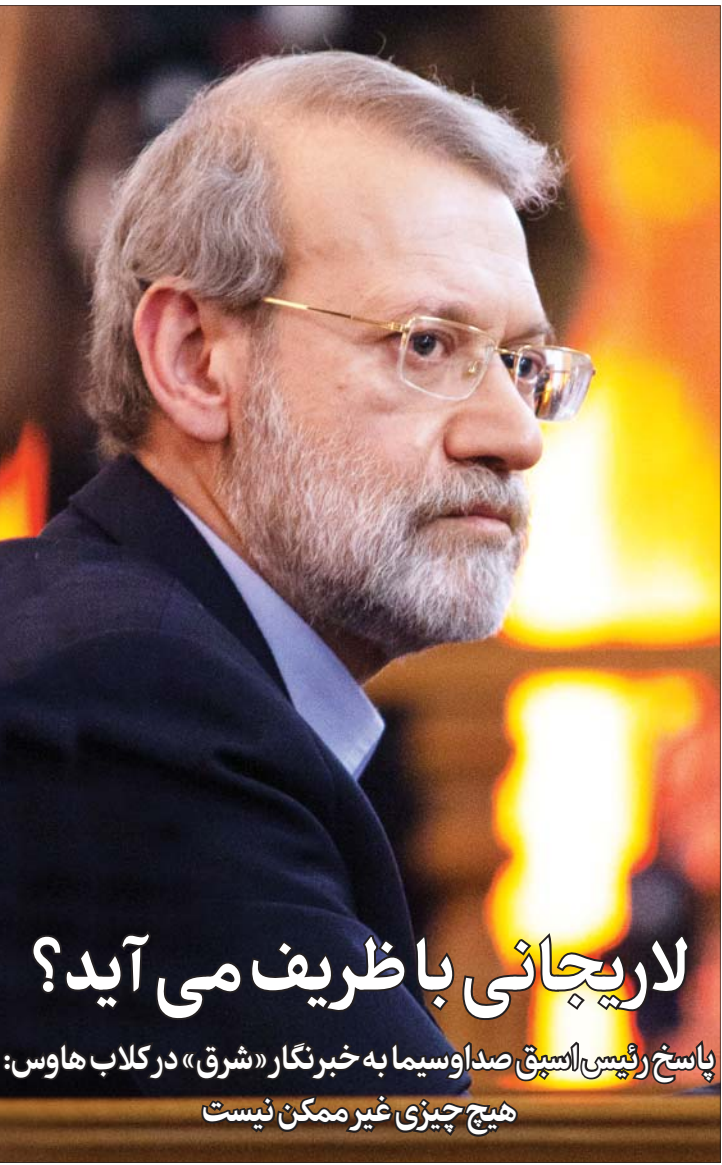
تغییر ژست‌های سیاسی

احمد غلامی . سردبیر

یکی از دشواری‌های تحلیل برای درک و دریافت وضعیت سیاسی ایران، این است که سمپتوم‌ها (نشانه‌ها) کمک چندانی در پیش‌بینی رخدادها نمی‌کنند. یکی از دلایل مهم این وضعیت، تضاد موجود در جامعه است؛ چراکه جامعه ایران با اینکه طبقاتی است، اما از خصلت سستیز طبقاتی بهره نمی‌برد و از سوی دیگر، نیروهای کنشگری در جامعه هستند که خاستگاه طبقاتی ندارند. همین امر موجب شده است سیاست داخلی ایران مستعد و متأثر از وقایع غیرمنتظره باشد. اگر رویدادی از جنس اعتراضات طبقاتی رخ بدهد، یقیناً در غیاب کنشگران مدنی اقبال چندانی برای اثرگذاری نخواهد داشت و این عدم اثرگذاری دموکراتیک، راه را برای عملکردهای خشونت‌آمیز باز می‌کند. بدیهی است این طبقات معترض برای شنیده‌شدن صدایشان در ناامیدی و عدم اعتمادبه‌نفس دست به هر کار خشونت‌آمیزی خواهند زد. با اینکه جامعه ایران به‌شدت مستعد سستیز طبقاتی است، اما در غیاب جریان‌هایی که خاستگاه طبقاتی ندارند، جریان‌هایی همچون جریان‌های دموکراسی‌خواه، اصلاح‌طلب، جنبش زنان، فعالان حوزه محیط زیست و در معنای کلان‌تر فعالان جامعه مدنی، نمی‌توانند به مطالبات حداکثری خود دست یابند. کنشگران غیرطبقاتی بر این باورند که با هزینه حداقلی می‌توان به مطالبات حداکثری رسید. این صورت‌بندی، کار را هم برای کسانی که در پی تغییر مسالمت‌آمیز ملی و دموکراتیک هستند، دشوار خواهد کرد و هم برای کسانی که خارج از مرزهای ایران درصد تغییرات گسترده و حداکثری هستند. از این‌رو است که ما این روزها شاهد مقابله شدیدی دو جریان دموکراسی‌خواه هستیم که فعلاً در قالب اصلاح‌طلبان و تحول‌خواهان (اپوزیسیون) نمایندگی می‌شوند. نشانه‌های تشدید این مقابله را می‌توان در موضع‌گیری انتخاباتی، مشارکت یا عدم مشارکت در انتخابات به وضوح دید؛ مقابله‌ای که هیچ‌یک از طرفین در آن دست بالا را ندارند؛ چراکه آنان فاقد توان مؤزنوبک هستند. البته این شرایط در کوتاه‌مدت به نفع نهادهای رسمی و اصولگرایان خواهد بود. انتخابات مجلس یازدهم نمونه بارز از این وضعیت متعارض بین نیروهای اصلاح‌طلبان و تحول‌خواهان است. تحول‌خواهان درصدد مشارکت حداقلی مردم در انتخابات ریاست‌جمهوری را با نادیده‌انگاشتن مشکلات ساختاری، گردن دو جناح اصلاح‌طلب و اصولگرا بیندازند تا اثرگذاری سیاسی آنها نزد مردم کاهش یابد؛ در صورتی‌که نهادهای رسمی و اصولگرایان چندان با مشارکت حداقلی -البته منوط بر اینکه آنان را به قدرت برساند- مخالفت جدی ندارند. آنان ابتدا درصددند با دستیابی به قدرت حداکثری و بعد با تمسک به یک ایدئولوژی، کشور را با حلقه‌های محدود خودی اداره و مدیریت کنند و چه‌بسا در این مدیریت -تهی‌ای از رویکردهای دموکراتیک- موفق هم بشوند. نیروهای دموکراسی‌خواه اینک با یک پرسش اساسی روبه‌رو هستند: اینکه چگونه می‌توان از نهادهای دموکراتیک همچون مجلس و ریاست‌جمهوری صیانت کرد؟ انکارناپذیر است که حتی یک نماینده اصولگرا هم با رأی بالاتر در مجلس با ژست دیگری روی صندلی مجلس خواهد نشست. مثلاً با شناختی که از محمدباقر قالیباف وجود دارد، اگر او با رأی بالایی بر مسند ریاست مجلس می‌نشست، بی‌تردید در برابر نهادهای رسمی همچون شورای نگهبان این‌گونه دست‌به‌عصا راه نمی‌رفت. رای بالای سعید جلیلی یا ابراهیم رئیسی هم بی‌تردید «ژست سیاسی» آنان را تغییر داده و قابلیت اثرگذاری‌شان را دوچندان خواهد کرد؛ همان ژستی که مردم به احمدی‌نژاد القا کردند و متأسفانه او را سودایی کرد.

ادامه در صفحه ۲

علی لاریجانی، شرق

لاریجانی با ظریف می‌آید؟

پاسخ رئیس‌الشیع صدواوسیمابا خبرنگار «شرق» در کلاب هاوس:

هیچ چیزی غیر ممکن نیست

صفحه ۲

یادداشت

پرونده بابک خرم‌دین؛ این فقط یک مسئله قضائی نیست

کیستند؟ به عبارتی، رسیدن به پاسخ دقیق این سؤال است که نتایج به مراتب مفیدتری برای جامعه در نسبت با نوع محکومیت مجرمان دارد. آنچه زمینه تکرارنشدن چنین وقایع شومی می‌شود، کشف زمینه آن است نه لزوماً برخورد با مجرم. ما در روان‌شناسی شاخه‌ای داریم با عنوان «روان‌شناسی جنایی»؛ این چیزی است که در کشور ما چندان جدی گرفته نشده است. داستان این پرونده طوری است که شاید برای فیلم‌های تخیلی هم قدری عجیب به نظر برسد؛ والدین سالخورده‌ای در چند سال امامد، دختر و پسر خود را بدون کوچک‌ترین عذاب وجدانی می‌کشند و جسد آنها را مثله می‌کنند. تازه پدر اعتراف می‌کند در اندیشه قتل دو فرزند دیگری هم بوده؛ آن‌هم پدر و مادری کاملاً موجه و محترم که حتی گفته می‌شود تا الان مشکلات روانی خاصی هم در وجود آنها شناسایی نشده است. جامعه سخت‌منظّر است ببیند روند رسیدگی انتظامی و قضائی این پرونده چه می‌شود؟ آیا قاتلان به موارد بیشتری از این نوع قتل‌ها اعتراف می‌کنند؟ چقدر روایت آنها صحیح است؟ در نهایت حکم آنها چه می‌شود؟ چرا حکم پدر به‌عنوان قاتل اصلی، کمتر از مادر به‌عنوان معاون این جنایت است؟ اما اگر مسئله حقوق را با نگاهی فراتر از پندها و مواد قانونی و فرایندهای دادرسی ببینیم و آن را آن‌گونه که در نظام‌های مستحکم حقوقی رایج است، در پیوند با جامعه‌شناسی، آسیب‌شناسی اجتماعی، روان‌شناسی و امثال اینها بررسی کنیم، متوجه می‌شویم سؤالات اصلی درباره این پرونده چیز دیگری است؛ اینکه این والدین چرا به این نقطه رسیدند و اساساً آنها به لحاظ هویت و موقعیت روانی

ادامه در صفحه ۳

یادداشت

گزارش یک پسرقت

پیشرفت یا پسرقت یک جامعه در میدان‌های مختلف را می‌توان با تعریف شاخص‌های کمی سنجید. برای نمونه در میدان اقتصاد می‌توان به تغییرات تولید ناخالص داخلی یا شاخص توسعه انسانی در طول یک دوره توجه کرد یا در میدان عدالت اجتماعی می‌توان درصد جمعیت زیر خط فقر یا شاخص‌هایی دیگر را ملاک بررسی و ارزیابی قرار داد. در میدان توسعه سیاسی هم به‌عنوان بعدی مهم از ابعاد توسعه همه‌جانبه کشور که مکمل رشد و توسعه اقتصادی است، می‌توان با بررسی رفتار انتخاباتی شهروندان شاخص‌های لازم را استخراج کرد و سنجید. بی‌تردید پیروزی انقلاب اسلامی در بهمن ۱۳۵۷ را باید یک پیشرفت در جریان توسعه سیاسی کشورمان تلقی کنیم؛ زیرا با برپیده‌شدن رژیمی که در آن انتخابات معنی و مفهوم خود را از دست داده و عامه مردم نقشی در تعیین سرنوشت خویش نداشتند، نظمی جدید شکل گرفت که از همان ابتدا بر برگزاری همه‌پرسی و انتخابات آزاد تأکید می‌کرد و در فاصله کمتر از دو ماه اولین همه‌پرسی و مراجعه به آرای مردم را محقق ساخت. علاوه‌براین توجه و تأکید بر «شرکت فعال همه شهروندان در رهبری کشور» در اصل ۴۳ قانون اساسی حکومت تازه‌تأسیس نشان از این داشت...

ادامه در صفحه ۴

ضمیمه اول هفته

چند کلمه‌ای درباره «جغد» به‌عنوان یک نماد

در ستایش دانایی...

درفرخندکی دوم خرداد که زادروز ۹۸ سالگی «محمدعلی موحّد» است

به دکان کسی بنشین که در دکان شکر دارد...

بلرود با «هوشنگ سیحون» پنجم خرداد، هفت‌ساله می‌شود

معمارِ یادمان ساز

...خونی تازه در رگ‌های کیهان

کارآفرین‌های برخاسته از فقر

حرف اول

نتایج دور چهارم مذاکرات وین

کوروش احمدی

دور چهارم مذاکرات برای احیای برجام در وین نیز مانند ادوار گذشته عمدتاً با ابراز خوش‌بینی نسبت به امکان نیل به یک راه‌حل در آینده نزدیک خاتمه یافت. عباس عراقچی و انریکه مورا، مذاکره‌کننده اروپایی، از باقی‌ماندن «چند موضوع کلیدی» سخن گفتند. مورا گفت «کاملاً مطمئنم که یک توافق نهایی خواهیم داشت». اما چند دیپلمات اروپایی از باقی‌بودن چند مشکل اساسی سخن گفتند. سخن مورا می‌تواند به این معنی باشد که پیشرفت به مقدار کافی برای «یک توافق نهایی» حاصل شده است. وجود برخی گزارش‌ها مبنی بر اینکه ایران خواستار لغو همه تحریم‌ها علیه سپاه و نهادهای مرتبط با آن است، می‌تواند یکی از دلایل تردیدهای موجود باشد. تحریم اقتصادی نهادهای اشخاص مرتبط با سپاه به پهنانه «حمایت از تروریسم» در ۲۰۱۰ تحمیل شد و با برجام نیز از میان نرفت. تحریم سپاه به‌عنوان «یک سازمان تروریستی» در ۲۰۱۹ انجام شد. اما آمریکا مدعی است که این هر دو تحریم ربطی به برجام ندارد. مجلس در بیانیه اخیر خود بر مخالفت خود با «تفکیک و دسته‌بندی تحریم‌ها که منجر به حفظ بخشی از فشار اقتصادی» شود، تأکید کرد. مشکل دیگری می‌تواند در مورد زمان لازم برای بازگشت ایران به تعهداتش، نحوه جلوگیری از استفاده ایران از دانش حاصله در ارتباط با سانتریفیوژهای پیشرفته، تعیین تکلیف این سانتریفیوژها و ادامه تحقیق و توسعه در برنامه هسته‌ای ایران باشد. مشکل توالی و زمان اجرای تعهدات توسط دو طرف نیز از ابتدا وجود داشته است. ظاهراً موضع ایران در مذاکرات آن چیزی است که مدتی است در داخل مطرح بوده و آن اینکه نخست تحریم‌ها برداشته شود و ایران پس از راستی‌آزمایی به تعهدات هسته‌ای خود بازگردد. در ۱۳۹۴ نخست ایران تعهدات خود را اجرا کرد، سپس آمریکا تحریم‌ها را برداشت. در بیانیه اخیر مجلس بر این موضع نیز تأکید شده است. اگرچه تصمیم در مورد برجام با نهادهای بالادستی است اما تکرار این مواضع توسط مجلس ممکن است با هماهنگی انجام شده باشد. از سوی دیگر اظهارات سرگنی ریابکوف، معاون وزارت خارجه روسیه، مبنی بر درخواست از ایران و آمریکا برای انجام تعهدات به‌طور هم‌زمان حائز اهمیت است و می‌تواند حاکی از اجماع پنج عضو دیگر برجام در این مورد باشد.

ادامه در صفحه ۲

روزنامه شرق منتشر کرد

جامع‌ترین تقویم

فرهنگ، هنر و رسانه

همراه با ۱۰۰ عکس - رویداد مهم قرن

قیمت: ۶۰ هزار تومان

تلفن سفارش: ۸۸۹۰۳۵۴۸

www.sharghdaily.ir

شمارهٔ ۷۳ اندیشهٔ پویا منتشر شد

من لیبرال دموکرات هستم

گفت‌وگویی صریح و متفاوت با محمود احمدی‌نژاد

سیاستمداری که سؤال را با سؤال جواب می‌دهد

رجوع به صفحه ۹